

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Sayı :11

19 Aralık 2008

İçindekiler

Çin'de Gelişmeler
ABD ile İlişkiler
AB ile İlişkiler
Türkiye'deki Kamu ve
Özel Kuruluşların
Çalışmaları

Çin'in İç Teşvik Paketi

KOBİ'ler için 3 milyar
yuanlık Yaratıcılık ve
Yatırım Fonu
oluşturulacak

Emlak vergilerinde
indirim

İhracat ve ithalatta keskin
düşüş gözleniyor

ULUSLARARASI KURUMLARDA VE TÜRKİYE'DE ÇİN BAĞLANTILI GELİŞMELER

1980'ler itibariyle komünist sistemin kapalı yapısından açık piyasa ekonomisine geçişiyle hızlı bir büyüme sürecine giren Çin, uluslararası ticaret sistemine entegrasyonu sürecinde önemli bir basamak olan 2001 yılı Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğiyle de tüm dünyanın dikkatlerini üzerine çekmiştir. Çin'in DTÖ üyeliği, dünya ekonomileri için büyük bir fırsat olmasının yanı sıra bazı tehditleri de beraberinde getirmesi, devletleri ve ilgili kurumları bu ülkeye yönelik bazı stratejiler oluşturmaya yöneltmiştir. Bu bültende, Çin'deki gelişmeler başta olmak üzere, çeşitli devlet ve kurumların Çin üzerine yaptıkları çalışma ve faaliyetler ele alınmıştır.

I. Çin'de Gelişmeler:

a. Ekonomi ve Politika

Çin hükümeti, iç talebi canlandırmaya yönelik 586 milyar dolarlık (4 trilyon yuan) teşvik paketi açıkladı. Açıklamada, Çin'in, etkin bir mali politikayı benimseyeceği, 17,5 milyar dolarlık (120 milyar yuan) vergi yardımları sunulacağı ifade edildi. Planla, kırsal ve kentsel gelirin artırılacağı, ticari bankaların kredi limitlerini, öncelikli projelere ve kırsal kalkınmaya kaydıracağı kaydedildi. Destek paketi, konut yatırımları özellikle dar gelirliileri rahatlatmayı amaçlıyor. Ekonomistler **Çin ekonomisinin gelecek sene %6'ya** kadar zayıflama tehlikesi ile karşı karşıya olduğu tahminleri yaparken hükümetin açıklamış olduğu **destek paketi ile ekonomik büyüme beklentileri %8-9 aralığına** kayd¹.

24 Kasım tarihinde Çin KOBİ'ler Derneği tarafından yapılan açıklamaya göre, özellikle sorunlu KOBİler için 3 milyar yuanlık Yaratıcılık ve Yatırım Fonu oluşturulacak ve fon bu yılın sonuna kadar faaliyete geçecek. Çin KOBİler Derneği Başkanı Li Zibin, planlanma aşamasındaki KOBİler Bankası'nın kayıtlı sermayesinin derneğe üye birimlerden toplanacağını ve 10 milyar yuana ulaşacağını, 10 bin yuandan 5 milyon yuana kadar değişen kredilerin sadece KOBİ'lere verileceğini belirtti.²

24 Kasım tarihinde Pekin Belediyesi İnşaat Komitesi, Pekin'de emlak piyasasını harekete geçirmek için bir genelge yayınlarak, Pekin'de ev alacak olanların kontrat vergilerinin değeri 1.65 milyon yuandan düşük olan ev fiyatlarında kontrat vergisinin %3'ten %1,5'e indirildiğini açıkladı. Aynı zamanda Maliye Bakanlığı Ekim ayında yaptığı açıklamada ülke genelinde 90 metrekareden küçük ölçekli konutlardaki kontrat vergisinin %3'ten %1'e indirildiğini açıklamıştı.³

Genel Gümrük İdaresi'nin açıklamasına göre, 2001 Haziran ayından sonra 7 yıldan bu yana ilk defa Çin'in **ihracatının** toplam 115 milyar dolarla geçen seneye göre **%2,2 düştüğü** belirtildi. Bunun temel nedeni olarak, içinde bulunulan küresel ekonomik krizde, Çin'in en önemli ihracat pazarları olan

Avrupa ve ABD’de yaşanan resesyonun talebi azaltması gösteriliyor. Diğer yandan **ithalatta** da aynı şekilde keskin düşüşler yaşandı. Toplam 75 milyar dolarla geçen seneye göre **%17,9 düşerek** 2005 Şubat ayından bu yana ithalatta yaşanan ilk düşüş oldu.⁴

II. Enflasyon ve Para Politikası

Orta seviyede gevşek bir para politikası öngörülüyor.

Çin hükümeti iç talebi canlandırarak istikrarlı ve hızlı bir ekonomik büyüme sağlamak amacıyla, 9 Kasım’da “aktif” bir mali politika ve “orta seviyede gevşek” bir para politikası uygulanacağını açıkladı.⁵

Çin’de 11 yılın rekor faiz indirimi

Çin Merkez Bankası, 1 yıllık borç verme faizini 108 baz puan düşürdüğünü açıkladı. Eylül ayı ortasından bu yana faizleri dört defa düşüren Çin Merkez Bankası, ayrıca bankaların zorunlu karşılıklarını büyük bankalar için 100 baz puan, küçük bankalar için 200 baz puan düşürdüğünü belirtti. Faiz indirimi Ekim 1997’den beri gerçekleşen en keskin indirim olurken, Çin Merkez Bankası indirim kararının ekonomide büyümenin devamı için bankacılık sisteminde yeterli likidite bulunması amacıyla alındığını belirtti. Çin’in beş büyük bankasının merkez bankasında bulunması gereken mevduatlarının oranı %17’den %16’ya inerken, diğer bankaların zorunlu karşılıkları %16’dan %14’e düşürüldü. Faiz indirim kararı 27 Kasım gününden itibaren geçerli olurken, zorunlu karşılıklarda yapılan değişiklik ise 5 Aralık’tan itibaren yürürlüğe girdi.⁶

Ekonomik büyüme beklentileri düşüşte

Çin mali sistemi dünya çapında kredi darboğazından her ne kadar doğrudan etkilenmese de 2008 yılında büyüme beklentileri hızla aşağı düştü. Dünya Bankası tarafından 25 Kasım tarihinde Pekin’de yayınlanan “Çin Ekonomisinin Üç Aylık Raporu’nda”, bu yıl Çin’in ekonomik büyüme hızının %9,4 olabileceği, bu hızın 2007 yılındaki %11,9’dan daha düşük olduğu ve önümüzdeki yıl Çin’in ekonomik büyüme hızının öngörülen %9,2’den %7,5’e düşeceği ileri sürüldü. Dünya Bankası’nın ekonomik büyüme tahminindeki bu düşüşün faiz indiriminin bu denli büyük olmasında etkili olduğu düşünülüyor. Her ne kadar büyüme konusuna çeşitli kuruluşlarca yapılan pek çok değişik tahmin bulunsun da, Dünya Bankası’nın tahmini son 18 yılın en düşüğü olması itibariyle sembolik bir öneme sahip.⁷

TÜFE enflasyonu düşüşe geçti.

Ulusal İstatistik Bürosuna göre, Kasım ayında TÜFE (Tüketici Fiyat Endeksi) geçen yılın aynı dönemine göre %2,4 artışla, 2007 yılından bu yana yaşanan en düşük artışı sergiledi. Ekim ayında %4, Eylül ayında %4,6, Ağustos ayında %4,9 ve Şubat ayında %8,7 ile 12 yılın neredeyse en yüksek seviyesine ulaşmış olan TÜFE’deki bu veriler, düşüş trendine ilişkin beklentileri doğruladı.

Geçen seneden bu yana enflasyonun en önemli katalizörü olan yiyecek fiyatlarında, Eylül ayında %9,7, Ekim ayında %8,5 olan artış oranı, Kasım ayında %5,9 oldu. Yiyecek dışı ürünlerin fiyatları ise %0,6 oranında arttı.

TÜFE, Ocak ayından Kasım ayına kadar geçen 11 aylık dönemde, bir

ÜFE enflasyonunda da önemli düşüşler görüldü.

önceki yıla kıyasla **%6,3 oranında arttı**. Şehirlerde bu oran %6, kırsal kesimde ise %6,9 oldu.⁸ Pekin'deki UBS Securities Ekonomisti Wang, "**Çin gelecek aylarda önemli bir deflasyon baskısıyla karşılaşacak.**" yorumunda bulundu.⁹

Ulusal İstatistik Bürosuna göre, Kasım ayında ÜFE (Üretici Fiyat Endeksi) geçen yılın aynı dönemine göre **%2 arttı**. Bu artış, 2006 Mayıs ayından bu yana yaşanan en düşük ÜFE artışı oldu. Böylece, Ağustos ayındaki %10,1'lik artıştan bu yana, 3 aydır istikrarlı bir düşüş sergiledi. Nitekim Ekim ayında da bu oran %6,6 oldu. ÜFE, Ocak ayından Kasım ayına kadar geçen **11 aylık dönemde** ise, bir önceki yıla kıyasla **%7,6 oranında arttı**. Bu oran, ilk 10 aylık dönemde %8,2 idi.

ÜFE enflasyonundaki yavaşlama, temel olarak madencilik ve hammadde fiyatlarından kaynaklandı. Madencilik sektöründe üretici fiyatları artışı Ekim ayında %22,7 iken Kasım ayında bu oran %6,6'ya düştü. Hammadde fiyatlarındaki artış ise Ekim ayında %9 iken, Kasım ayında %0,4 oldu.

Merrill Lynch'in tahminlerine göre; önümüzdeki aylarda, TÜFE ve ÜFE'deki düşüşler devam edecek ve bu durum daha aktif bir para politikası uygulamak ve harcamaları attırmak suretiyle ekonomiyi canlandırmak adına hükümete daha fazla görev düşmesine neden olacak.¹⁰

II. ABD ile İlişkiler

Çin liderleri ABD başkanlığına seçilen Barack Obama'yı kutladı

Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao ve Başbakanı Wen Jiabao 5 Kasım'da ABD başkanlığına seçilen Barack Obama'ya birer kutlama mesajı gönderdi. Çin lideri Hu mesajında, "Obama ile sağlıklı Çin-Amerikan ilişkileri için uzun süre birlikte çalışmayı umduğunu" belirtti. Hu, yeni dönemde Obama ile yapıcı ortaklık ilişkilerini yeni bir seviyeye taşımak ve dünya halklarına yarar sağlamak yönündeki beklentisini de dile getirdi. Çin Başbakanı Wen Jiabao da Obama'ya gönderdiği kutlama mesajında, sağlam Çin-Amerikan ilişkilerinin Asya-Pasifik bölgesi ve dünyanın barış, istikrar ve refahı için bir ihtiyaç olduğuna işaret etti.¹¹

Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao, ABD Başkanı George W. Bush'la görüşti

Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao, 21 Kasım'da Lima'da ABD Başkanı George Bush'la görüşerek, ikili ilişkiler ile küresel finans krizinin üstesinden gelinerek dünya ekonomisinin geliştirilmesi ve dünya barışının korunması olmak üzere önemli bölgesel ve uluslararası konuları ele aldı. Çin'in temel çıkarlarını ilgilendiren Taiwan sorununun Çin-ABD ilişkilerindeki en önemli ve en hassas nokta olduğuna dikkat çeken Hu, "Tek Çin" ilkesinin kesinlikle değiştirilemeyeceğini vurgulayarak, ABD'yle ilişkileri sağlıklı ve istikrarlı bir biçimde sürdürmeye hazır olduklarını kaydetti. Hu Jintao, ikili ekonomik ve ticari ilişkilerin istikrarlı gelişmesinin korunmasının, tüm dünyayı sarsan finans krizinin yarattığı olumsuz etkilerin aşılması için özel bir anlam taşıdığını da belirtti.¹²

5. Çin-ABD Stratejik Ekonomik Diyalogu Pekin’de 4-5 Aralık tarihlerinde yapıldı.

Avrupa Komisyonu: Çin “Serbest Piyasa Ekonomisi Statüsü” kriterlerini henüz yerine getirmedi.

AB ve Çin finansal bilgi sağlayıcıları için eşit şartlar sunulması konusunda anlaştı.

5. Çin-ABD Stratejik Ekonomik Diyalogu Pekin’de 4-5 Aralık tarihlerinde yapıldı. Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao’yu Başbakan Yardımcısı Wang Qishan’ın ve ABD Başkanı George W. Bush’u ise ABD Hazine Bakanı Henry M. Paulson’ın temsil ettiği toplantıda makro ekonomik riskleri daha iyi yönetebilmek, dengeli bir ekonomik büyümeyi gerçekleştirmek, enerji ve çevre konularında işbirliği yapmak, ticaretin önündeki engelleri kaldırmak ve sonuçta uluslararası ekonomik işbirliği için uygun bir ortam yaratmak amacıyla iki ülke arasında stratejiler üretilmesi amaçlandı.¹³

III. AB ile ilişkiler

BUSINESSEUROPE Başkanı Seilliere 14 Kasım tarihinde Avrupa Komisyonu Başkanı Barroso’ya bir mektup yazarak Çin’e “Serbest Piyasa Ekonomisi Statüsü” verilmemesi gerektiğini dile getirmişti. Komisyon da Çin’in bu statüyü edinmek için gerekli beş kriterin sadece birini yerine getirdiğini ifade ederek şu anda böyle bir statü verilmesinin mümkün olamayacağını belirtti. Bu konunun 2009 yaz aylarından önce de Komisyon tarafından bir daha değerlendirilmeyeceği dile getirildi.

Piyasa Ekonomisi Statüsü, AB-Çin ilişkilerinde uzun süredir var olan bir konu ve 2016 itibarıyla bu statü Çin’e otomatik olarak verilecek. AB’nin Çin’den gelen ürünlere anti-dumping soruşturması yapmasını zorlaştıracak olan bu statüyü daha önceden almak Çin için büyük menfaat sağlayacaktır. BUSINESSEUROPE, bu nedenle Komisyon’un söz konusu statüyü, Çin’in atacağı başka bir adım karşılığında vermesinden endişe duyuyor. Diğer taraftan, Komisyon 2016’ya yaklaştıkça bu statüyü Çin’e vermenin getireceği pazarlık değerinin azalacağını düşünebilir.¹⁴

AB ve Çin (ABD ve Kanada ile birlikte) Çin’de finansal bilgi sağlayıcısı firmalara yönelik bir anlaşmaya vardı. Thomson Reuters, Bloomberg ve Dow Jones gibi finansal bilgi sağlayıcıları Çin piyasasında yeni düzenlemelerin getirdiği eşit şart imkanlarından faydalanabilecek. Söz konusu düzenleme değişiklikleri 1 Haziran 2009’dan itibaren geçerli olacak.

Çin bu uygulamadan önce tüm yabancı finansal bilgi sağlayıcı firmaların Çin hükümeti tarafından tayin edilen bir ajans vasıtasıyla faaliyetlerini sürdürmesini öngören bir düzenlemeye sahip idi. Bu ajans yabancı finansal bilgi sağlayıcısı firmalarla rekabet halinde olan Xinhua Haber Ajansı tarafından kontrol edilen Çin Ekonomik Bilgi Hizmetleri adlı ajanstı. AB bu duruma itiraz etmiş ve konuyu Mart 2008’de DTÖ danışma mekanizmasında tartışmaya açmıştı. Cenevre’de imzalanan Mutabakat Zaptı, Avrupa Komisyonu’nun DTÖ’de belirttiği bu soruna hitap edecek şekilde hazırlandı.

Anlaşmaya göre sorumluluk Xinhua Haber Ajansı’ndan alınarak yeni ve bağımsız bir düzenleyiciye geçecek ve yabancı bilgi sağlayıcıların bir ajans vasıtasıyla çalışması zorunluluğu kaldırılacak. Çin aynı zamanda firmaların özel bilgilerinin korunması ve yabancı bilgi sağlayıcılarının Çin’de iş kurmasının önündeki engellerin kaldırılmasını kabul etti.¹⁵

**Avrupa Ticaret Odası
11. AB-Çin Zirvesi'nin
ertelenmesinin hayal
kırıklığı yarattığını
belirtti.**

1 Aralık tarihinde Fransa'nın Lyon kentinde yapılması planlanan 11. AB-Çin Zirvesi, Fransa'nın Dalay Lama ile resmi temaslarda bulunması sebep gösterilerek Çin tarafından iptal edildi. Çin AB Ticaret Odası, finansal çalkantının yaşandığı ve belirgin bir ekonomik yavaşlamanın hissedildiği bu günlerde Çin hükümetinin aldığı bu kararın hayal kırıklığı yarattığını belirtti. Bunu kaybedilmiş bir fırsat olarak değerlendiren Çin AB Ticaret Odası, bu durumun korunmacı hareketlere sebep olacak ekonomik ulusalcılıkta bir yükselişin önünü açmamasını umduklarını belirtti.¹⁶

**Çin'deki AB Ticaret
Odası İş Güveni Anketi
2008 Çin'de iş dünyası
için büyüme potansiyeli
görüldüğünü rapor etti.**

Çin AB Ticaret Odası 25 Kasım tarihinde beşinci İş Dünyası Güven Anketini sundu. Roland Berger Strateji Danışmanlık ile işbirliği içinde basılan raporda Çin'de aktif olan 250'den fazla Avrupalı şirket Çin'de iş yapmayla ilgili iyimser oldukları ve endişe duydukları unsurları belirtti.

Anket, Çin'de iş yapan Avrupalı firmaların artan birçok zorluğa rağmen genelde iyimser olduklarını, Çin piyasasına ve piyasanın geleceğine güvendiklerini gösterdi. Çin ekonomisindeki yavaşlamaya rağmen artan sayıda Avrupalı firmaların, özellikle KOBİ'lerin Çin'de faaliyet göstermesi, Çin'in yatırımcılar açısından cazip bir ülke olmaya devam ettiğini gösteriyor. Giderek daha fazla firma geçen seneye göre karlılıklarını artırdıklarını ve anket yapılan şirketlerin 2/3'ü mevcut küresel gelirlerinin %10'undan azını Çin'de kazandıklarını belirttiler. Bu da Çin'de iş potansiyelinin hala çok yüksek olduğunu gösteriyor.¹⁷

**AB, Çin ve ABD ürün
güvenliği konusunda
işbirliği geliştiriyor**

Çin, AB ve ABD ürün güvenliği üzerine ilk üçlü zirvelerini 17 Kasım tarihinde Brüksel'de gerçekleştirdi. Taraflar ortak bir bildiri imzalayarak ürün izlenebilirliği, oyuncak güvenlik standartlarında işbirliği, karşılıklı uzmanlıktan faydalanma ve birlikte hareket etme konularını içeren öncelikler konusunda uzlaştılar.

Ayrıca zirve öncesinde AB ve Çin, ürün güvenliği üzerindeki kontrollerle ilgili işbirliğini artıracak yenilenmiş ve genişletilmiş bir mutabakat zaptı imzaladı. İlk kez 2006 yılında imzalanan döküman mevcut RAPEX-Çin sistemini (Tehlikeli ürünler için Hızlı Uyarı Sistemi) geliştiriyor. Yeni mutabakat zaptı Çin'e ilk kez AB'nin beslenme ve gıda için olan Hızlı Uyarı Sistemine ve özellikle sistemin Çin ile ilgili duyurularına anında ulaşabilecek.¹⁸

IV. Türkiye'deki Kamu ve Özel Kuruluşların Çalışmaları

**TÜSİAD 16-20 Kasım
2008 tarihlerinde Pekin
Qindao'yu kapsayan bir
ziyaret gerçekleştirdi.**

Çin Avrupa Birliği Ticaret Odası (EU Chamber of Commerce in China-EUCCC) – TÜSİAD Ortak Kahvaltılı Seminer

18 Kasım 2008 tarihinde TÜSİAD Çin Avrupa Birliği Ticaret Odası (EUCCC) ile birlikte Çin-Türkiye Ekonomi ve Enerji konulu kahvaltılı seminer gerçekleştirildi. Seminerde Çin ve Türkiye'nin gelecekte petrol ve doğalgaz piyasalarındaki gelişimleri ele alındı ve aynı zamanda Türkiye ekonomisinin son durumu hakkında bilgi verildi.

Etkinliğin moderatörlüğü EUCCC Genel Sekreteri Marianne Friese tarafından gerçekleştirildi. Genel Sekreter TÜSİAD Pekin Ofisi ve EUCCC arasındaki ilişki hakkında katılımcılara kısaca bilgi verdi. Etkinliğin açılış konuşmasını TÜSİAD International Yönetim Kurulu üyesi Aykut Eken gerçekleştirdi. Eken, konuşmasında Türkiye ekonomisindeki son gelişmelere ve enerji sektöründe Türkiye'nin içinde bulunduğu konumuna kısaca değindi. Ayrıca Türkiye'nin ve Çin'in hızlı gelişen ekonomileri sayesinde küresel ekonomide yükselen piyasalar olduğuna da dikkat çekti.

Seminerde Çin tarafını temsil eden konuşmacı Global Petroleum'dan Yatırım Danışmanı Xu Xiaojie idi. Xu, "Türkiye ile Çin Arasında Enerji Köprüsü Kurulması" başlıklı konuşmasında; "Asya Pasifikte en geniş ve en dengeli yükselen piyasa olması nedeniyle Çin'in bölgede ister istemez önemli bir rol üstlenmekte olduğuna, hızla artan kentsel nüfus ve artan üretimi nedeniyle özellikle Ortadoğu ve Hazar Denizi'nden sağlanacak hidrokarbona gereksiniminin gün geçtikçe artmakta olduğuna dikkat çekti. Çin'in sadece Asya Pasifik'te dengeleyici bir güç olmadığını, aynı zamanda bölgede kara köprüsü konumunda olduğunu da belirtti. Xu, Türkiye ile ilgili olarak; Türkiye'nin hidrokarbon kaynaklarının Basra Körfezi'nden, Kafkaslar, Rusya ve Güney ve Batı Avrupa'ya geçişinde yeni bir enerji koridoru olarak yükselmekte olduğuna dikkat çekerek, Türkiye'yi yükselen transit piyasası olarak değerlendirdiğini dile getirdi. Dünyanın yeni jeopolitik konumunda Çin ve Türkiye'nin her geçen gün artan öneminin gözardı edilmemesi gerektiğine, her iki ülkenin de son yıllarda çok dışa açılarak, daha aktif politikaları ile yeni enerji dünyasında ciddi bir konuma sahip olduklarını da belirtti. İki ülke arasında yapılacak işbirliğinin sağlıklı olabilmesi için dengeli bir ticaret hacminin gerekli olduğunu belirten Xu, TÜSİAD'a da bir öneride bulundu ve Çin ile ortak bir enerji forumu oluşturarak Türkiye-Çin enerji sektörü konusundaki iletişim ağında öncü rol oynayabileceğini belirtti.

Xu Xiaojie'nin ardından konuşma yapan TÜSİAD Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Ümit İzmen 'Türkiye Ekonomisine Bakış' konulu bir konuşma gerçekleştirerek katılımcılara, son zamanlarda Türkiye Ekonomisinin gidişatı hakkında ayrıntılı bilgi verdi. Aynı zamanda dünyanın içinde bulunduğu iktisadi durgunluktan Türkiye'nin nasıl etkilendiğini anlattı.

Pricewaterhouse Cooper'dan (PWC) İşletme ve Enerji Uzmanı Fulya İlbey ise gerçekleştirdiği "Enerji Köprüsü Olarak Türkiye'nin Rolü ve Asya-Avrupa Arasındaki Merkez ve Enerji Sektöründeki Fırsatlar" başlıklı sunumunda, Türkiye'nin Hazar ve Ortadoğu'daki petrol ve doğalgaz kaynaklarını Avrupa'ya ulaştırmadaki önemli rolü, 1990'ların sonundan bu yana Türkiye'deki petrol, elektrik, doğalgaz piyasalarındaki gelişmeler ve önümüzdeki dönemde mevcut yatırım fırsatları hakkında bilgi verdi.

EUCCC ile gerçekleştirilen ortak seminerin ardından TÜSİAD International Yönetim Kurulu üyesi Aykut Eken Başkanlığında Çin Ticaret Bakanlığı'ndan Asya Direktör Yardımcısı Liang Wentao ziyaret edildi. Aykut Eken, TÜSİAD'ın Çin politikasından, faaliyetlerinden bahsetti, aynı

**TÜSİAD-Çin Sanayi
ve Ticaret
Federasyonu
(ACFIC) Ortak
Semineri**

zamanda iki ülke ekonomik ve ticari ilişkilerinin gelişimine kısaca değindi.

Wentao, Çin hükümetinin Çinli işadamlarını Türkiye'ye yatırım için teşvik ettiğini, son zamanlarda Çinli şirketlerin Türkiye'de fabrika kurduklarını ve Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki Gümrük Birliği'nden faydalanarak ürünlerini Doğu Avrupa ve Kuzey Afrika piyasalarına yeniden ihraç ederek büyük kazanç elde etmekte olduklarını da ekledi. Aynı zamanda Türk şirketlerinin Çin'deki yatırım faaliyetlerinin gün geçtikçe artmakta olduğunu belirtti.

TÜSİAD 19 Kasım 2008 tarihinde, geçen yıl Kasım ayında ACFIC ile imzalamış olduğu "Türk-Çin İşbirliği Protokolü" kapsamında protokolün ilk etkinliğini Çin'in Shandong eyaletinde önemli bir liman ve sanayi kenti olan Qindao'da "*Çin Türkiye İşbirliği Forumu-Türkiye Yatırım Promosyon Konferansı*" konulu bir etkinlikle gerçekleştirdi. Konferansın açılış konuşmalarını, TÜSİAD International Yönetim Kurulu üyesi Aykut Eken, ACFIC Başkan Yardımcısı Xie Jingrong, Shangdong Eyaleti Sanayi ve Ticaret Federasyonu Başkanı Wang Naijing, Qindao Belediye Başkan Yardımcısı Qin Min ve Türkiye Cumhuriyeti Pekin Büyükelçiliği Ticaret Başmüşaviri Zülfikar Kılıç gerçekleştirdiler.

Shangdong Eyaleti Sanayi ve Ticaret Federasyonu Başkanı Wang Naijing, Shangdong Eyaletini kısaca tanıttı. Shangdong Eyaleti Sanayi ve Ticaret Federasyonu'nun TÜSİAD ile ileride daha çok işbirliği içerisinde olarak Çinli işletmelerin Türkiye'de yatırım projelerinde etkin olmaları için çalışma azminde olduklarını dile getirdi.

Qindao Belediye Başkan Yardımcısı Qin Min ise Qindao şehrinin gelişimi hakkında kısa bilgi vererek, Türkiye ve Çin'in Qindao arasında geliştirilecek işbirlikleri ile küresel finansal krizin getirdiği zorluklarla başedebileceğini söyledi.

Seminerde sırasıyla TÜSİAD Genel Sekreter Yardımcısı Ümit İzmen "Türkiye Ekonomisine Bakış", Çin Ticaret Bakanlığı Asya Uzmanlarından Huang Songfeng "Türkiye-Çin Ekonomik ve Ticari İlişkileri ve Olası İşbirliği Alanları", PWC'den İşletme ve Enerji Uzmanı Fulya İlbey "Enerji Köprüsü Olarak Türkiye'nin Rolü ve Asya-Avrupa Arasındaki Merkez ve Enerji Sektöründeki Fırsatlar", Qindao Dış Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Bürosu Direktör Yardımcısı Wu Heng, "Qindao'da Yatırım Ortamı ve Yatırım Politikaları", ESBAŞ Çin Temsilcisi Alptekin Aydın "Ege Bölgesi'nde Yatırım Olanakları, Bölgede Özel Bir Yatırım Alanı: Ege Serbest Bölgesi" konulu konuşmalarını gerçekleştirdiler.

Seminerin ardından TÜSİAD Heyeti ACFIC'in heyet için düzenlemiş olduğu Qindao Bira ve Haier Fabrikalarına gezi programına katıldı.

Pekin ve Qindao'da düzenlenen TÜSİAD seminerleri gerek AB'li iş çevresinden gerekse de Çinli çevrelerden büyük ilgi gördü. Çin Uluslararası Araştırma Enstitüsü ve Çinli firmalar TÜSİAD Pekin ofisi ile temas kurarak,

Çin Türkiye'den 230 milyon dolarlık mal alımı yapacak.

TÜSİAD ile gerçekleştirilebilecek olası işbirliklerini tartışmak üzere görüşme talebinde bulundu.¹⁹

Çin ve Türk işadamları 28 Kasım tarihinde İstanbul'da 230 milyon dolar değerinde Türk malı alım anlaşması imzaladı. Hükümet görevlileri ve iş dünyası temsilcilerinin hazır bulunduğu Çin-Türk Ekonomi ve Ticaret İşbirliği Forumu'nda yapılan imza törenine Çin'in en üst düzey siyasi danışmanı Jia Qinglin katıldı.

Çin Halkının Politik Danışmanlık Konferansı Ulusal Komitesi Başkanı Jia, konuşmasında var olan ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi için yeni planlar geliştirilmesi gerektiğini belirtti. Her iki taraftan işadamlarını işbirliği potansiyelinden faydalanmak için ortak çalışmalar yapmaya davet eden Jia, finansal krizin yaşandığı bu günler de Çin'in Türkiye'yi de içine alacak şekilde uluslararası bir işbirliği için hazır olduğunu dile getirdi.

Jia'nın Türkiye ziyareti, Ürdün, Türkiye, Laos ve Kamboçya'yı içeren dört ülkelilik turunun ikinci durağı idi. Jia Türkiye ziyaretinde ayrıca TBMM Başkanı Köksal Toptan, Başbakan R. Tayyip Erdoğan ve Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile de görüştü.²⁰

Çin gözünü Mersin'e dikti

Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Şerafettin Aşut, yabancı yatırımlar için küresel cazibe merkezi olan Çin'in Ortadoğu, Orta Asya ve Kuzey Afrika pazarlarına açılmak üzere gözünü Mersin'e diktiğini söyledi. Aşut, Çin'in artık kendi iç pazarını oluşturmak ve yurt dışına yatırım yapmak istediğini kaydetti. Çin'in bu amaçla lojistik maliyetlerini azaltacak ve krizlerden etkilenmeyecek bölgeleri bulma arayışında olduğunu dile getiren Aşut, "Mersin olarak bu durumu değerlendirmek istedik ve Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı ile temasa geçtik. Çinli muhataplarımıza Mersin'in Ortadoğu, Orta Asya ve Kuzey Afrika'yla yapılan ticarete önemli bir merkez olduğunu vurgulamaya çalıştık. Bu çabalarımız sonucu Çin, yatırım için Mersin'i değerlendirmeye aldı" diye konuştu.

Aşut, Çin sermayesinin özellikle **otomotiv yedek parçası, iş makinesi parçası ve montajı** gibi alanlarda yatırım yapmak istediğini söyledi. Çinli firmaların Mersin'de **Ar-Ge** yatırımları da planladığını ifade eden Aşut, "Mersin ve civarında bulunan endemik bitkilerin farmakolojik özelliklerini inceliyorlar. Mersin ve çevresini düşündüğünüzde, İskenderun Demir Çelik Fabrikaları'nda otomotiv ve beyaz eşya sektöründe kullanılan yassı mamul üretimine geçiliyor. Adana, Maraş, Gaziantep, Mersin zengin sanayi ve tarım kentleri. Toros Dağları'ndaki zengin endemik bitki örtüsü dünyanın önde gelen ilaç şirketlerinin ana hammadde kaynağı" dedi.²¹

Çin'den ithalatta büyük yavaşlama

Türkiye, ikili ticaretteki yüksek açık nedeniyle standart dışı ürün göndermemesini isteyince Çin'den ithalat artış hızı 7.5 puan azaldı. Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) verilerine göre Çin'den ithalat geçen yıl ocak-eylül döneminde artış%37,5 iken bu yıl artış oranı %30'da kaldı. Yetkililer, burada 2005 yılında başlattıkları "Çin Stratejisi" için gösterilen siyasi iradenin etkili olduğunu söylerken, "Çin'le temaslarda, firmalarına bize standart dışı ürün satmaması uyarısında bulunmalarını istedik. Aksi halde

bunu damping soruşturmasına konu edeceğimizi söyledik" dedi.

Türkiye en çok % 43'le Asya Pasifik ülkeleriyle ticaretinde açık veriyor. Bu ülkelerden en üst sırada yer alanı ise, 12.1 milyar dolarlık açıkla Çin. Çin stratejisinin bu veriler ışığında başlatıldığını söyleyen yetkililer, aksi halde Çin'le ticaret açığının gelecek yıllarda 25 milyar doları bulma tehlikesi olduğunu kaydetti. Çalışmanın ilk aşamasını karşılıklı temaslarla siyasi iradenin kurulması oluşturuyor. Yetkililer, böylelikle ithalatta olumlu bir seyrin başladığını bildirirken, "2007 Ağustos'unda %51 olan ithalat artışı, bu yılın aynı döneminde %8 oldu. Ciddi düşüş var, artış trendi kontrol altına alınmış gözüküyor" dedi.

Türkiye'nin Çin'e sattığı ürünler daha çok hammadde ve kimyasaldan oluşuyor. Yetkililer "Düşüş nedeni, hammadde fiyatlarındaki düşüş gibi gözüküyor. Ancak üretici üretimi keserse sıkıntı olur" dedi. Çin'den ithalatta ise kamuoyunun düşüncesinin aksine tüketim mallarından çok bilgi işlem, telefon, gösterge tablosu, monitör gibi mallar ağırlıkta.

Yetkililerden alınan bilgiye göre; stratejiyle önümüzdeki yıl bölgeler sektörel olarak incelenecek. Turizm ve ticaret için THY'nin haftada 7 olan sefer sayısının öncelikle 14'e çıkarılması sağlanacak. İpekyolu'nun yeniden canlandırılmasıyla Çin-Urumçi'den gelecek malların Mersin'e 30 gün yerine 15 günde ulaşması mümkün olacak. Türk TIR'larının Uygur'a kadar gitmesi sağlanacak. Çinliler ise Türkiye'de "demiryolu, üçüncü köprü, çevre yolları" projeleriyle ilgileniyor. Çinliler'in İzmir ve çevresinde otomotiv ve yedek parça yatırımı yapabilecekleri, Mersin'de de bir lojistik üs kurabilecekleri belirtiliyor.²²

Kaynaklar

- ¹ TÜSİAD Pekin Ofisi Notları
- ² http://news.xinhuanet.com/english/2008-11/24/content_10405475.htm
- ³ TÜSİAD Pekin Ofisi Notları
- ⁴ http://news.xinhuanet.com/english/2008-12/11/content_10488073.htm
- ⁵ http://news.xinhuanet.com/english/2008-12/11/content_10488073.htm
- ⁶ <http://www.ntvmsnbc.com/news/467227.asp>
- ⁷ TÜSİAD Pekin Ofisi Notları
- ⁸ http://news.xinhuanet.com/english/2008-12/11/content_10488073.htm
- ⁹ http://news.xinhuanet.com/english/2008-11/26/content_10416315.htm
- ¹⁰ http://news.xinhuanet.com/english/2008-12/10/content_10481965.htm
- ¹¹ http://news.xinhuanet.com/english/2008-11/05/content_10311198.htm
- ¹² <http://turkish.cri.cn/281/2008/11/22/1s105183.htm>
- ¹³ <http://www.fmprc.gov.cn/eng/zxxx/t524032.htm>
- ¹⁴ BUSINESSEUROPE Uluslararası İlişkiler Güncelleme Dökümanı-3
- ¹⁵ http://ec.europa.eu/trade/issues/bilateral/countries/china/pr131108_en.htm
- ¹⁶ <http://www.europeanchamber.com.cn/view/media/fullview?cid=3167>
- ¹⁷ <http://www.europeanchamber.com.cn/view/media/fullview?cid=3131>
- ¹⁸ http://www.chinadaily.com.cn/china/2008-11/18/content_7213694.htm
- ¹⁹ TÜSİAD Pekin Ofisi Notları
- ²⁰ http://news.xinhuanet.com/english/2008-11/29/content_10428520.htm
- ²¹ http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=110854
- ²² http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=110410